

**PRÍHOVOR PREZIDENTA SR
pri príležitosti udeľovania ocenení Spravodliví medzi
národmi**

Bratislava, 20. 4. 2026

Ctení preživší, ich potomkovia a príbuzní,

vážený pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky,

vážení páni ministri a členovia vlády Slovenskej republiky,

vážené panie poslankyne a poslanci Národnej rady Slovenskej republiky aj Európskeho parlamentu,

vážené panie veľvyslankyne, páni veľvyslanci,

vážení členovia židovských náboženských obcí na Slovensku,

vážené dámy, vážení páni.

Ďakujem Vám za pozvanie na toto dnešné slávnostné podujatie, ako aj za možnosť krátko sa vám prihovoriť.

Je pre mňa ctou prevziať záštitu nad udeľovaním titulu Spravodliví medzi národmi – nad vyznamenaním, ktorým štát Izrael vyjadruje uznanie a vďaku ľuďom, ktorí počas holokaustu zachraňovali životy prenasledovaných Židov.

Rok čo rok sa vraciame k tejto smutnej histórii. Je to minulosť, no nie je to uzavretá kapitola. Vraciame sa k týmto tragickým udalostiam, aby v našej pamäti nevybledli, aby sa nevytratil z našej mysle ani z nášho srdca. Aby sme si uctili pamiatku obetí, nevinných ľudí, ktorí zahynuli násilnou smrťou. A predovšetkým, aby sme prejavili vďaku tým, ktorí v sebe našli odvahu pomáhať aj napriek tomu, že vystavovali smrteľnému nebezpečenstvu seba i svojich najbližších.

K doterajšiemu zoznamu tisícov ľudí z celého sveta a k vyše 600 ľuďom zo Slovenska dnes pribudne ďalších 25 mien. Ďalších 25 statočných záchrancov. Ďalších osem príbehov hrdinstva, odhodlania vzoprieť sa krutosti a počúvať hlas svedomia. Sú to dojemné príbehy ľudí, ktorí nevideli inú možnosť, než sa zachovať ľudsky.

Tak ako prenasledovaní Židia, často sa aj ich záchrancovia ocitli celkom nečakane v hraničnej životnej situácii. Museli konať pohotovo, duchaprítomne, boli vystavení okolnostiam, na ktoré neboli vôbec pripravení. Pomáhali budovať bunkre, či tajné úkryty vo svojich domoch.

Poskytli zachráneným falošnú identitu, prepravovali ich pod závojom noci na bezpečnejšie miesta. Nosili im potraviny, zabezpečovali lekára, prinášali informácie o pohybe gestapa či nemeckých vojsk. Vedeli, že ich rozhodnutie bude znamenať život v nepohodlí a v neustálom strachu. A viacerí z nich boli vystavení krutému vypočúvaniu či hrozbám.

Napriek všetkému odolali. Vytrvali. Niekedy im pomohla zhovievavosť žandárov, inokedy náhoda či doslova zázrak – keď sa obrátil vietor a oheň, ktorý založili nacisti, napokon nepohltil senník, kde sa ukrývali dve deti. Neraz z tejto pomoci vyrástli skutočné a hlboké priateľstvá, ktoré sa preniesli i na ďalšie pokolenia.

Aj keď pri tragédii takých rozmerov, ako je holokaust, nie je nikdy možné hovoriť o šťastnom konci. Azda len o zmiernení nešťastia. Pretože holokaust, to sú milióny pretrhnutých ľudských životov, nedopovedaných príbehov, zmarených nádejí. Sú to ženy, ktoré nestihli vychovať svoje deti a deti, ktoré nestihli vyrásť. Mladí ľudia, ktorí nedoštudovali a nesplnili si svoje životné sny, ich rodičia, ktorým osud odoprel roky zaslúženého odpočinku. Sú to násilne rozťaté putá lásky, rodinných vzťahov, priateľstva. Je to nezahojiteľná rana niekoľkých generácií. Tí, ktorí prežili, stratili počas vojny svojich najbližších – a do konca života ich sužovali spomienky na prežité utrpenie.

Hrdinské skutky, ktorým vzdávame úctu, sú inšpiráciou i v súčasnosti. Pretože aj dnes svetom otriasajú konflikty, v ktorých zomierajú nevinní ľudia. Aj dnes sú ľudia v núdzi, ktorí potrebujú pomoc, potrebujú svojich záchrancov, potrebujú svojich spravodlivých. Zároveň je naším spoločným želaním, aby sme sa dočkali čias, keď sa hrdinstvo nebude rodiť na ruinách ľudského nešťastia. Keď odvaha a statočnosť nebudú vynútené vojnou, zabíjaním a snahou prenasledovať niekoho len pre jeho príslušnosť k národu, rase alebo viere.

Aj v tom spočíva poslanstvo ocenení Spravodliví medzi národmi. Stretávame sa tu s osudmi ľudí, v ktorých dejiny zmobilizovali odvahu a schopnosť konať dobro. Dnes máme príležitosť mobilizovať v sebe ľudskosť a toleranciu, aby sme ovplyvnili dejiny. Aby sa nikdy viac nestali hrôzy, na ktoré tu dnes spomíname. Aby sme rozpoznali vírus nenávisť podľa prvých príznakov a nedovolili mu ovládnuť našu spoločnosť. Aby príslušníci súčasných i nasledujúcich generácií naplnili svoje právo prežiť dôstojný život, aby si mohli plniť svoje ciele a svoje sny. História nám pripomína, že to nie je samozrejmosť. Vážme si a ochraňujme dar života v slobode a v mieri.

Ďakujem veľmi pekne.